

УДК 65.01:339

Кочнова І.В.¹, Поліщук В.П.²

¹старш. викл. НУ «Запорізька політехніка»

²студ. гр. ФЕУ-211 НУ «Запорізька політехніка»

РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦТВА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Економічна глобалізація – це процес інтеграції економік різних країн світу, лібералізації торгівлі та руху капіталів, злиття організацій, ринків та виробничих ланцюгів. Вона є результатом поглиблення взаємозалежності різних складових світової економіки, а її внутрішньою суперечністю є зростання міжнародної єдності, яка посилюється в умовах зростання народних господарств.

Цей процес безумовно має вплив на підприємництво та на його розвиток. Відбувається розширення сфери діяльності суб'єктів господарювання у зовнішньо-ринковому плані. Малі підприємства вимушені здійснювати кредитно-грошові операції, закупати необхідні для виробництва товару матеріали, встановлювати ціну, набирати працівників та шукати ринки збуту із

урахуванням глобалізаційних процесів. Невеликі фірми стають залежними від них.

В свою чергу, великі корпорації можуть впливати на формування процесів глобалізації та економічну кон'юктуру в певних галузях, проводячи та поширюючи свої операції по всьому світу: закуповуючи найдешевшу сировину, наймаючи робочу силу за нижчою ціною і тим самим підвищуючи ефективність власного бізнесу за рахунок обходження митних, ринкових, законодавчих та інших бар'єрів.

Процес глобалізації має багато негативних і позитивних наслідків:

З позитивного, є багато нових можливостей для підвищення ефективності глобального виробництва, оскільки вони використовують глобальні ресурси та потенційно націлюють більше споживачів за допомогою ефективнішої реклами. Глобалізація дає змогу збільшувати масштаби виробництва за рахунок удосконалення поділу праці, зменшувати витрати за рахунок збільшення масштабів, використовувати новітні технології виробництва. Економія на масштабах виробництва може призвести до зниження витрат і цін, що узгоджується зі сталим економічним розвитком. Крім того, велика кількість інформаційних ресурсів дозволяє об'єктивно оцінити потреби ринку і точно розрахувати кількість товарів і пропозицій, а також доступні для них кошти, таким чином з'ясувати курс подальшого розвитку власного підприємства. [1]

Негативна сторона глобалізації пов'язана зі збільшенням нерівномірного розподілу світового доходу, а також економічна, політична та фінансова експансія розвинених країн, збільшення диспропорцій між країнами через відмінності в економічному розвитку. Також із глобалізацій ними процесами спостерігається схильність народів та етносів до втрати національних особливостей і традицій. Глобалізація може значно затримати дрібних підприємців, які не мають достатньо можливостей для швидкого виходу на міжнародні ринки. Таким чином на ринку можуть залишитися лише деякі найбільші транснаціональні компанії, які перехопили собі переважну більшість клієнтів. Це зменшує обсяг вибірки товарів у споживачів, так як великі компанії прагнуть придбати малі фірми, тим самим забезпечуючи собі стійке зростання та усуваючи непотрібну конкуренцію. [1]

У 2020 році Україна посіла 67 місце зі 183 країн за легкістю ведення бізнесу, свідчать результати дослідження Світового банку в рамках проекту «Doing Business». Це невисокий показник порівняно з розвиненими країнами, особливо європейськими, але слід відзначити позитивну динаміку цього показника. Варто зазначити, що у 2012 році Україна була на 149-му місці, а в 2015-му - вже на 96-му. [2]

Така низька позиція у рейтингу за 2012 рік пов'язана в першу чергу із тим, що починаючи з 2004 року в нашій країні панувала олігархічна система, яку лише з 2019 року, не дивлячись на дестабілізаційні заходи внутрішньопо-

літичної ситуації в Україні з боку рф, почали потроху витісняти. Але, варто зазначити, що підтримку малого та середнього бізнесу розпочали ще в 2015 році, що не мало відчутних результатів, але сприяло полегшенню ведення бізнесу. До 2022 року підтримка малих та середніх підприємств лише набирала обертів.

Також великою проблемою МСП в Україні був високий рівень корупції, що зменшувало обсяг інвестицій з-за кордону. На жаль, ця проблема, хоч і меншою мірою, існує і досі.

Аналітики з Economist Intelligence, станом на кінець 2022 року, віднесли Україну у низ їхнього рейтингу, спустивши одразу на 9 позицій. Звичайно, це сталося внаслідок розв'язання росією повномасштабної війни на території нашої держави. Але, аналітики зазначають, що після закінчення збройного конфлікту Україна виграє від допомоги у відновленні з боку західних партнерів. До нас потягнуться іноземні підприємці та інвестори, що підійме наш рейтинг одразу, як тільки завершиться війна. До цього, Україна мала такі місця у рейтингу: 77 в 2013 році, 72 – в 2018 [3].

Після початку війни, малий та середній бізнес вести стало ще важче. Все це пов'язано безпосередньо з бойовими діями, ракетним терором із знищенням енергетичної і цивільної інфраструктури та повною дестабілізацією економіки. Іноземні підприємці позакривали та евакуювали свої бізнеси в Україні, боючись збитків. Також знизилася підтримка МСП з боку уряду через те, що фокус спрямований в першу чергу на боєздатність нашої країни.

Розвиток підприємництва в контексті економічної глобалізації вимагає подолання багатьох перешкод, включаючи обмеженість фінансових ресурсів, надмірне податкове навантаження і відсутність законодавчо встановлених механізмів звільнення від податків для нових суб'єктів малого підприємництва. Для цього держава має надавати відповідні кредити та субсидії, знижувати податковий тиск, сприяти розвитку малого та середнього підприємництва, впроваджувати науково-технічні інновації та маркетингові процеси, заохочувати підприємництво, та має орієнтувати підприємництво на міжнародне співробітництво.

Також важливою передумовою розвитку підприємництва в умовах глобалізації економіки є обов'язковість здійснення науково-технічних, інноваційних, інвестиційних, маркетингових процесів, а також орієнтація підприємництва на міжнародне співробітництво: імпорт, експорт, франчайзинг, іноземні інвестиції тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Комеліна О. В., Чайкіна А. О. Вплив глобалізаційних процесів на становлення підприємницького потенціалу України. Організаційно-економічний

механізм управління виробничою діяльністю підприємств. Вісник СумДУ. Серія «Економіка». 2014. № 1. Стор. 29

2. «Doing Business». URL: <https://www.worldbank.org/en/programs/business-enabling-environment/doing-business-legacy>

3. «Economist Intelligence»: «Singapore retains its lead in business environment rankings». URL: <https://services.eiu.com/singapore-retains-its-lead-in-business-environment-rankings/>